

NACKA
KOMMUN

DANVIKENS HOSPITAL

Sjukhusområdet 1906. Närmast i bild syns den kvarvarande huvudbyggnaden. Till höger om huvudbyggnaden nära vattnet ligger ett mindre 1700-talshus med toppigt tak. Det var chefsbostaden med kontor kallad "Sysslomannens bostad". Kring trädgården grupperar sig de andra husen. Den långa längan vid foten av Fåfångans berg var "Änkehus". Fåfången på Danviksberget tillhörde vid denna tid hospitalområdet. Foto: Hovfotograf Rydin, Nacka lokalhistoriska arkiv.

Det gulputsade huset uppfördes 1719–25 som sjukhusbyggnad och är allt som återstår av en grupp vårdhemsbyggnader som fanns på platsen. Gustav Vasa grundade verksamheten på 1550-talet genom att flytta ett sjukhus för fattiga och sjuka från Riddarholmen. Anledningen till flytten till stadens utkant var bland annat smittoriskan.

Byggnaden är ritad av arkitekten Göran Josua Adelcrantz. Arkitekturen präglas av både barock och rokoko. Det märks bland annat på att huggna barockportaler samsas med ett brutet tak av rokokotyp, ett tidigt så kallat mansardtak som blev vanligt senare under 1700-talet. Husets mittparti har höga

rundbågiga fönster som tillhört en kyrksal, sjuksalarna låg i längorna bredvid. För att underlätta orienteringen för intagna och personal användes de fyra grundfärgerna i benämningen av sjuksalarna. På bottenvåningen låg Röda salen och Gula salen, på övervåningen Blå salen och Gröna salen. Färgerna fanns på den fasta inredningen som sängar och sängkappor.

1700-talshusets murar lutar oroväckande på flera ställen. Det beror på att huset är byggt på platsen för den bäck som förr förband Hammarby sjö med Saltsjön. Bäckens användes tidigt för att driva en mjölkvarn.

Sandstensportal huggen 1719 av stenhuggarmästaren Olof Fristedt. Barockstilens förkärlek för kraftiga lister för att skapa en illusion av djup präglar utformningen. I samband med den senaste restaureringen 2009 målades naturstenen med grå linoljefärg vilket var vanligt när huset byggdes.

Den nuvarande Danvikskanalen öppnades för fartygstrafik 1925 som ersättning för Slussen som hade blivit för trång. Kanalbygget ledde till att hospitalets övriga byggnader fick rivas och att huvudbyggnadens barockträdgård blev mindre.

Hospitalet vid Danviken har haft stor betydelse för bebyggelseutvecklingen i Nacka. Till exempel tilläts industrier etablera sig på institutionens mark, bland annat kvarnar och beckbruk. På flera av dessa fastigheter växte storindustrier fram vid sekelskiftet 1900, bland annat ångkvarnar och varv.

